

H. O. LANGE

Født 13. Oktober 1863, død 15. Januar 1943

USÆDVANLIG TIDLIG MAA H. O. LANGE have været i sin Udvikling. Da han som Discipel i Aarhus Katedralskole engang skulde have en Præmie for Flid og gode Sæder, valgte han til Lærernes Forbavselse og Fortrydelse i Stedet for en Drengebog Maspéros Værk om Ægypten — den senere Ægyptolog var allerede i sin Vorden. Og da han 1881 blev Student og havde begyndt at studere Filologi, meldte han sig snart efter ind i Filologisk Samfund og blev et nidkært Medlem, som vakte de ældres Opmærksomhed ved sine dygtige Indlæg paa den klassiske Filologis Omraade. I 1883 blev han ansat ved Universitetsbiblioteket, og allerede samme Aar kunde den tyveaarige Yngling forelægge sin Chef et Memorandum om en Omordning af det alfabetiske Katalog, en Fremstilling, som vilde have indbragt ham et blankt ug, hvis det havde været Besvarelse af en Opgave paa en Biblioteksskole.

Intet Under derfor, at det følte ganske naturligt, da han, efter fra 1885 at have virket ved Det kongelige Bibliotek, i 1901 blev dets Chef og dermed sprang adskillige ældre Kolleger forbi. Han kunde indtage sin Plads ved Roret med den Selvfølgelighedens Sikkerhed, som fulgte af hans store Modenhed og Ansvarsfølelse, hans overordentlige Bogkundskab og hans hele omfattende Beherskelse af Biblioteksfagets Teori.

Her skal iøvrigt ikke dvæles ved Enkeltheder i hans Indsats som Biblioteksmand; det skal blot i Almindelighed fastslaaes, at han, paavirket af engelsk Kultur, førte nye Strømninger ind i vor hidtil ensidigt tyskprægede Biblioteksverden, og at han ikke blot udviklede det gamle Kongelige Bibliotek til en

Ernst Zeuthens Maleri af H. O. Lange.

moderne Institution, men ogsaa blev Banebryder for en vigtig Side af vort Folkebiblioteksvæsens Organisation.

I Kraft af sin Stilling og sine Interesser maatte Lange nødvendigvis træde i nær Tilknytning til de Kredse, der med *F. Hendriksen* i Spidsen støttede dansk Boghaandværk og dannede Kærnen i Forening for Boghaandværk. Lange var allerede tidligt af sin Forgænger *Chr. Bruun* ført ind paa Studiet af gammelt dansk Bogtryk, og han udviklede sig efterhaanden til en Inkunabelforsker af høj Rang, den første og

mest fremtrædende danske Repræsentant for de nye sammenlignende typologiske Metoder. Gennem sin Inkunabelforskning blev han Boghistoriker, og det var som saadan, at han især fik Betydning for Foreningen. Hans Bidrag til dens Aarsskrift er alle af historisk Art; det gælder saaledes de store Afhandlinger, i hvilke han (1893—95) gav Bidrag til Lübecks for Danmark saa vigtige, men samtidig saa problemfyldte Bogtrykkerhistorie, og det samme gælder hans Skildring af Boghaandværket i det gamle Ægypten (1896).

Der kan ikke være Tvivl om, at det netop var den historiske Side af Inkunabelforskningen, som for Lange var det væsentlige. Hans Sans for de gamle Tryks æstetiske Værdier har vistnok ikke været stærkt udviklet, lige saa lidt som den var det hos Bruun. Og han lod sig næppe heller i synderlig Grad betage af de gamle Bogbinds Skønhed; ogsaa her var det de historiske Momenter, Følelsen for Sammenhængen med Fortidens Boghaandværk, som optog ham. Til Gengæld var hans Kendskab til de forskellige Tidens gængse Bogbind ualmindeligt, som det fremgaar af den lille Oversigt over dem, han skrev til tredie Udgave af „Haandbog i Bibliotekskundskab“.

Men han forstod tillige Betydningen af at styrke det moderne danske Boghaandværk, og han viste denne Forstaaelse ikke alene ved at søge at opretholde Det kongelige Biblioteks fra gammel Tid høje Indbindingsstandard, men ogsaa ved altid beredvilligt at lade Biblioteket deltage i Forening for Boghaandværks Udstillinger. Hans Samarbejde med Foreningen og dens ledende Mænd var altid det bedste; Hendriksen berømmer ham i sine Erindringer som en jævn og ligetil Mand, der altid var rede til at støtte hans Bestræbelser.

Ogsaa for Bibliofiliens Betydning havde han et aabent Øje. Han var ikke selv Bogsamler i bibliofil Forstand; hans egen, ret betydelige Bogsamling var væsentlig et Brugsbibliotek, som afspejlede hans særlige Virkefelter: Biblioteksvæsenet, Ægyptologien, de kristelig-sociale Omraader og Kierkegaard-Studierne. Men han vurderede i høj Grad den egentlige Bibliofils Betydning, ikke mindst den Værdi, det var for Det kongelige Bibliotek at se sig omgivet af en blomstrende privat Bibliofili, hvis Frugter i Tidens Løb vilde kunne komme Biblioteket til gode.

Da Planen om Udgivelsen af en „Aarbog for Bogvenner“ i 1917 blev forelagt ham af en af hans unge Medarbejdere, var han straks levende optaget af denne nye Publikations Muligheder og ydede med Glæde det Bidrag, der blev Aarbogens første Artikel: „Bemærkninger om dansk Bibliophilis Opgaver“, en Artikel, der i høj Grad fortjener at læses den Dag i Dag, og som baade i Form og Tone er meget karakteristisk for ham. De mange kloge Vink, han ud fra sin store Erfaring giver vore Bogsamlere, og hans Begejstring for deres Virksomhed som „en af de ædle Passioner, der kun slaa Rod i Kultursamfund, som have naaet en vis Grad af Modenhed“, har uden Tvivl faaet Indflydelse paa adskillige blandt de talrige Bogsamlere, der siden da har dyrket Passionen herhjemme.

Indenfor disses Kreds og især indenfor Forening for Boghaandværk vil man vide at vurdere H. O. Langes Betydning som Boghistoriker og bevare Mindet om ham som et af vort Lands store Navne indenfor Bogvennernes Broderskab.